

Zpracování textu

Nejčastější chyby

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

Ve své podstatě nejde o chyby, avšak nedostatky, které mohou srážet obsahovou kvalitu práce v očích oponenta nebo korektora.

- 1) Používání „vycpávkových“ obrátů omezit na minimum, pozor na několikanásobné opakování stejné „vycpávky“ v jednom odstavci.

Lze tedy konstatovat, že

Je ale potřeba si uvědomit, že ...

Ukázalo se, že ...

Bylo prokázáno, že ...

Je zřejmé, že ...

Existují práce, které ...

Dále bylo zjištěno, že ...

netřeba je nahrazovat, v 99% případů jsou zbytečná – opravit při průklestu textu

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

2) Zbytečné užívání cizích slov, máme-li výraz český.

komponenta – složka

separace – oddělení

klastr – shluk

radiace – záření

bandy – proužky

trítment – působení

částečný **gain** na chromozómu

experiment – pokus

eluce – vyloučení

permanentně – stále

intracelulární – vnitrobuněčný

exitovat – umírat

viabilita – přežití, životaschopnost

Cizí slova s českými předponami, spojování latinských a řeckých slov s českými

vyeluovat – oddělit, vyloučit

předtrítovat (treatment) látkou X – předpůsobit, ošetřit látkou X

vyzoptimalizovat – optimalizovat, vyladit

naizolovat – izolovat, oddělit (izolovat DNA je zažito)

zaočkovat - očkovat

hyperjemný – velmi jemný

Ve složitých větách plných anglických slov nepřeložitelných do češtiny pomáhá každé české slovo zvýšit srozumitelnost textu.

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

3) Kopení přívlastků bez předložek + správné pořadí.

teplem indukovaná funkční separace komplexů – funkční oddělení komplexů

indukované teplem

kyslík vyvíjející komplex – komplex vyvíjející kyslík

DSC maximum – maximum DSC

X paprsky - paprsky X

vir geny – geny *vir*

DNA databáze – databáze DNA

Kopení předložek

...bylo uvedeno v před několika lety publikované práci...

4) Časté opakování popisů složených z několika slov.

Lze je většinou nahradit vhodnou zkratkou

- při prvním výskytu v textu se zkratka uvede do závorky a při dalších výskytech je (musí být) důsledně používána
- práci lze opatřit také seznamem použitých zkratk s vysvětleným významem
- nevysvětlujte všeobecně známé zkratky – např. DNA, PCR apod.
- ale s jejich množstvím to nepřehánět
- výslovnost (obhajoba)

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

5) Přílišné používání - pasivních vazeb, které lze nahradit aktivní formou

je předmětem zkoumání = zkoumá se

je prokázáno za platné = platí

- zbytečných pomocných sloves

prováděli inkubaci = inkubovali

použili metodu měření = změřili

dochází k poklesu = klesá

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

6) Slova zamořující text – snažit se je nahradit jinými ekvivalenty.

provádět = dělat, udělat nebo významové sloveso

v pravidelných intervalech se provádělo měření aktivity a po skončení se provádělo hodnocení vlivu jednotlivých faktorů

v pravidelných intervalech se měřila aktivita a po skončení byl hodnocen vliv jednotlivých faktorů

bílkovina hraje významnou úlohu v...

bílkovina je významná v

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

7) Používání laboratorního slangu (žargonu)

- hlavně v DP, pozor ale i na výrazy v BP odposlechnuté v laboratoři

bandy, trítment, trítovat

teplotní inkubace na listech

teplota 50% inaktivace

ve 49 °C destilované vodě

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

8) Používání mnohomluvných obrátů

- často se vkrádají při interpretaci z angličtiny ve snaze „vyšperkovat“ sdělení „krásou“ českého jazyka

... nemusí být *nutně* ...

... *nutně* musí ...

... *prakticky* nedochází ...

naprosto analogický = v češtině shodný - v biologii však málokdy = podobný

nalezli *detekovatelnou* aktivitu = zjistili aktivitu

modelové schéma = model

oba dva = oba

dochází ke změně = mění se

v délce trvání 2 sekundy = trvajících 2 s

soustředěná pozornost = pozornost (nesoustředěný nemůže být pozorný)

Každou větu si pozorně přečtete a vyškrtejte všechna zbytečná slova, aniž ovšem porušíte srozumitelnost textu.

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

9) Vědecké (latinské) názvy organismů.

- píší se správně kurzívou *Escherichia coli*
- při prvním výskytu se uvádí rodový i druhový název, při dalších výskytech je možné zkrácení rodového jména *E. coli*

- jsou neskloňná - používat jen v nominativu, neskloňují se podle českých vzorů

u *Salmonely typhimurium* = u *Salmonela typhimurium*

u *Drosophily melanogaster* = u *Drosophila melanogaster*

pokusy s *Vicíí* = pokusy s bobem (*Vicia faba*)

☺ Pozor pak v mluveném slově – „sklereidy u *Pira*“ zní jako sklereidy upíra ☺

- česká transkripce – u drozofily (spíše nedoporučuji – raději použít české názvy, pokud existují – např. u octomilky, u myši, u šimpanze apod.)

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

10) **Nepřesné časové údaje** – práce je uchována, význam času je pak relativní.

letos, loni = v roce 2004, v roce 2003

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

11) Nepřesná vyjádření.

„extrémní velikost“ – může značit příliš velký i příliš malý

„díky“ – označuje kladný jev – nepoužívat např. ve spojení „díky poškození“

„shodný“, „stejný“ – znamená skutečnou shodu – „podobný“, „obdobný“

nesmysly – přibližně identický, téměř zcela shodný, zcela nevratná, částečně přesná –
podle vzoru „částečně těhotná“

„nebylo nezbytně nutné“ – dvojí zápor – „nebylo nutné“

„citlivost jsem prováděl kapkovou metodou“

„Jako příklady zdroje kontaminace jsou nejčastěji uváděny štěpy tvrdé pleny mozkové, transplantované rohovky, neurochirurgické nástroje a mrtvolné růstové hormony (Brown *et al*, 1992).“

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

12) **Synonyma s mírou** – nejde o beletrii, ale o vědecký text, který má být jasný a strohý.

13) **Vynechávání slov**

„**před a po měření**“ znamená vlastně „před měření a po měření“
správně – „před měřením a po měření“ nebo „před měřením a po něm“

„**nad a uvnitř porostu**“ = „nad porostem a v něm“

14) **Čárky oddělující vedlejší věty**

- čárka musí být na jejich začátku i na jejich konci
- umístěna na správném místě – poruší smysl věty

Příklad z literatury

„...když vstoupil baron do pokoje na hlavě, cylindr na nohách, lakovky v ruce, hůl se stříbrným kováním na pravém oku, monokl dal se do hlasitého smíchu a zvolal: Dobrý den, starý kamaráde!“ (!!záludnosti PC!!)

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

15) Pomlčky a spojovníky.

Pomlčka

5. – 10. ledna

protiklad znělé – neznělé souhlásky

s mezerami z obou stran (mezerník), nahrazuje až, až do, proti

s. 66-69

kap. 3-5

1999-2003

bez mezer, při uvádění číselného rozsahu jen číslicemi

Spojovník

RNA-viry

Rh-faktor

hygienicko-epidemiologický

..... RNA-
-viry = RNA-viry

..... RNA-
viry = RNAviry

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

16) Značky jednotek.

- mezi číslem a jednotkou **se píše mezera**

10 μ l vzorku, 200 mg listů, 37 °C, 50 % vyšetřovaných jedinců

- mezi číslem a jednotkou **se nepíše mezera**, pokud jednotka nahrazuje přídavné jméno s 50% přesností = s padesátiprocentní přesností

6V baterie = šestivoltová baterie

17) Seskupování podstatných jmen – často je lze spojit se slovesem

pomohla k určení rozdělení = pomohla určit rozdělení

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

18) Věty nesmí být ani příliš krátké (jen holé věty) ani příliš dlouhé.

- srozumitelné věty přiměřené délky – nelze se naučit – přečíst nahlas, špatně postavené věty se špatně čtou (viz. pravidlo: Text si vždy přečti nahlas. Máš-li při jeho čtení nějaké potíže, bude je mít i čtenář.)

19) Další nesmysly:

- ... detekce prionu podobného genu koně...
- ... *VRN1* kóduje DNA-vazebný protein a *VRN2* protein zinkového prstu...
- ... budoucí práce na poli molekulární biologie...
- ... bakterie buď nemají nebo tvoří malou kapsulu...
- ... tento poddruh dokáže v našem státě zachytit již 12 pracovišť...

Pravidlo čtrnácté:

Nepoužívej cizí slova, slogany a laboratorní žargon, nepoužívej dvojí zápor, vyhni se nepřesným vyjádřením, překlepům a gramatickým chybám.

Srozumitelnost textu:

Text je členěn do kapitol a odstavců.

- rozdělení na kapitoly musí sledovat logiku celého textu
- co odstavec to myšlenka
 - 1. věta uvede odstavec, další obsah, poslední věta navazuje na další odstavec - **anglosaský styl** = odstavce na sebe navazují větami i smyslem, autor píše tak, aby tomu každý rozuměl x **německý styl** – čtenář musí pochopit text, sám se v tom vyznat (není to chyba, ale vliv jiné kultury)
- zamyslet se, zda je tam to, co chci sdělit - zda nejde o výňatky beze smyslu

„Jsou knihy, jež nejsou napsány k našemu poučení, nýbrž aby se vědělo, že autor něco věděl.“
(J. W. Goethe, spisovatel)

Jak zajistit srozumitelnost textu, minimalizovat stylistické nedostatky, překlepy a další chyby?

- kontrola pravopisu v PC
- text nechat uležet
- před korekcí si přečíst „desatero“ nebo prostudovat nejčastější chyby
- při prvním čtení textu se zaměřit na chyby – oči korektora
- při druhém hlasitém čtení se zaměřit na obsah a srozumitelnost – oči oponenta
- nestydte se požádat o přečtení nebo korekturu vaše kolegy, **školitele**, přátele, manžele, manželky, milence a milenky a buďte jim vděční, jsou-li jako posuzovatelé přísní. Kdo se za kritiku uráží, neměl by pracovat ve vědě
- vhodná je také znalost **normy ČSN 01 6910** s pravidly pro úpravu písemností (.pdf v ISu)